

Het Kleine Mirakel

RAY
OF
HOPE

Toelichting voor de commissie Welzijn op 27 oktober 2021
door de 3 Interlandelijke Adoptiediensten (IA) erkend door de Vlaamse Overheid

Inhoud

- ☐ Bedenkingen eindrapport expertenpanel
- ☐ Huidige werking IA
- ☐ Toekomstige werking

Bedenkingen eindrapport expertenpanel

- Aanleiding: klachten over wanpraktijken in adoptie in het verleden (mei 2019)
- Drievoudige opdracht:
 - Onderzoek naar wanpraktijken
 - Analyse van de goede praktijken
 - Beleidsaanbeveling op basis van beide analyses
- Initieel panel onafhankelijke onderzoekers werd nadien aangevuld met 2 experts op vraag van enkele geadopteerden.

Bedenkingen eindrapport expertenpanel

Bevraging IA gebeurde zeer beperkt. Er werd enkel gepeild naar mogelijke wanpraktijken in het verleden. Noch de huidige werking van andere stakeholders zoals VCA, Steunpunt Adoptie, DMO,... noch goede praktijken werden onderzocht. Er is volledig voorbijgegaan aan recent internationaal gedragen onderzoek.

De IA vragen dat de vastgestelde wanpraktijken uit het verleden verder onderzocht worden en dat men in gesprek gaat met de slachtoffers. De betrokkenen verdienen erkenning en ondersteuning.

Bedenkingen eindrapport expertenpanel

- **Bevraging wanpraktijken is legitiem en de resultaten moeten erkend en opgevolgd worden.**
- Representativiteit van de steekproef versus relevantie van de conclusies en aanbevelingen?

België	Nederland (commissie Joustra)
Enkel onderzoek naar wanpraktijken	Onderzoek naar IA in het verleden (1967 – 1998) en ev. verantwoordelijkheid overheid.
64 vulden complete vragenlijst in	3454 geadopteerden en referentiegroep van 436 niet-geadopteerden
12 geadopteerden geïnterviewd: geadopteerd tussen 1970 – 1997 uit 8 verschillende landen, slechts in 2 landen wordt vandaag nog gewerkt	Geluksonderzoek 1200 geadopteerden
Er zijn meer dan 23 000 geadopteerden in Vlaanderen	ca 58 600 geadopteerden

Huidige werking IA: context

Los van alle bedenkingen die we kunnen formuleren over het eindrapport van het expertenpanel interlandelijke adoptie willen we de beknopte tijd gebruiken om de huidige werking van de IA te toetsen aan de aanbevelingen die uit het rapport naar voor komen.

- De IA werken conform:
 - het internationaal verdrag van de rechten van het kind
 - verdrag van Den Haag inzake interlandelijke adoptie
 - de Guidelines for Alternative Care van de Verenigde Naties
 - de heersende Belgische en Vlaamse regelgeving
 - de wetgeving van de herkomstlanden

De werking van de IA en alle procedures worden opgelegd en gecontroleerd door VCA en FCA.

Huidige werking IA: algemene principes

- Dit impliceert:
 - Het belang van het kind staat altijd centraal
 - Het subsidiariteitsprincipe wordt gehanteerd
 - Commitment om kinderen zoveel mogelijk in een gezin te laten opgroeien.
 - Een samenwerking tussen CA's met eindverantwoordelijkheid in elk dossier, in elk kanaal.
 - We zijn bewust lerende organisaties. We sturen onze werking continu bij o.b.v. (inter)nationale contacten met stakeholders, wetenschappelijk onderzoek en evaluaties.
 - Geen financieel gewin

Huidige werking: financieel

- Werkingssubsidie: forfaitair bedrag per dienst ongeacht aantal gerealiseerde adopties.
- Bijkomende subsidiëring voor decretaal opgelegd kanaalonderzoek is ontoereikend.
- Recent forfaitaire extra nazorgsubsidie.
- Transparante afspraken in herkomstlanden (met akkoord VCA)
- Bemiddelingsovereenkomst tussen IA en KA (goedgekeurd door VCA) met transparante en duidelijke afspraken over alle kosten voor de adoptieprocedure. De kost voor de bemiddeling door IA geplafonneerd volgens richtlijnen (3000€).

Huidige werking IA: Passieve houding versus kenbaar maken

‘reversed flow’ of de ‘passieve houding’:

- herkomstlanden beslissen over adoptabiliteit van de kinderen en maken de noden kenbaar aan (geaccrediteerde) IA diensten
- Accreditatie is het gevolg van het zich kenbaar maken als ontvangstland met een goed uitgebouwde adoptieregelgeving.
- Internationale richtlijn (VN) om kinderen maximaal in gezinsverband te laten opgroeien.

Huidige werking IA: Landenwerking

- Impliceert werken in verschillende tijdzones, talenkennis
- Prospectie
- Kanaalonderzoeken en kanaalbezoek (soms samen met VCA)
- Inlichtingendossier
- Na goedkeuring VCA plaatselijke werking uitbouwen
 - Aanstellen en controleren van contactpersonen
 - Opstarten samenwerkingsovereenkomsten
 - ...
- Accreditatiedossier opstellen, indienen en goedkeuring vragen voor opstart
- Internationale contacten met overheden, diplomatieke posten en plaatselijke ngo's onderhouden
- Jaarlijkse evaluatie van de kanalen
- Kanaalcontroles ter plaatse (soms samen met VCA)

Huidige werking IA: bemiddeling

- Infogesprek
- Doorstroomgesprek
- Motivatiegesprek SN en bepaling kindprofiel
- Intakegesprek gericht op herkomstland
- Begeleiding dossiersamenstelling en correcte verzending naar herkomstland
- Voorbereiden en contactmomenten met KA
- Kindprofielen bestuderen en adviezen inwinnen bij experts
- Multidisciplinair team beoordeelt en geeft gemotiveerd advies over matching
- IA vragen akkoord aan VCA bij kindtoewijzing (incl nazorgplan voor SN)
- Na akkoord VCA toewijzingsgesprek aan KA (incl nazorgovereenkomst voor SN)
- Specifieke voorbereiding op komst van het kind (huisbezoek)
- Reisvoorbereiding en plannen afreis
- Permanentie 24/24 en begeleiding tijdens afreis
- Erkenning, pleegvoogdij of kefala in orde brengen
- Aankomstgesprek en begeleiding afronding adoptieprocedure

Huidige werking IA: Nazorg

- Primaire nazorg (2 huisbezoeken en rapportage naar herkomstlanden)
- Bij SN intensievere opvolging
- Jaarlijkse nazorgrapporten op vraag van herkomstland
- Bespreking op multidisciplinair team ev aangevuld met extra huisbezoeken, doorverwijzing
- Aanvullende huisbezoeken op 7 en 12 jaar
- Samenbrengen geadopteerden en hun gezinnen
- Elke vraag wordt opgepikt en elk probleem wordt aangepakt op maat. De IA vinden het belangrijk om nazorg nog meer, langer en beter ter beschikking te stellen.

Huidige werking IA: inzage en rootsvragen

- Maatschappelijke evolutie doorheen de tijd, aandacht voor roots neemt toe
- Mogelijkheid tot zoekvragen is een aandachtspunt bij opstart samenwerking met herkomstland
- Vraag ontvangen en op maat van de geadopteerde beantwoorden, investeren in vertrouwensband
- Inzage organiseren
- Traject uitwerken en begeleiden rond rootsvraag
- Begeleiding organiseren in herkomstland in geval van reis
- Begeleiding voor en na de reis
- Vragen van eerste ouders beantwoorden
- Vanuit de adoptiedriehoek alle partijen erkennen en voorbereiden

Dit impliceert nauwe samenwerking met betrouwbare partners in herkomstlanden.

Inzage en roots: resultaten uit onderzoek in NL

Significante daling incorrecte informatie vanaf 1992 (IVRK en HCCH) (Ter Meulen en Juffer)

Toekomstige werking: Huidige taken IA bij VCA?

Op basis van de ervaring die we hebben van de werking van VCA de voorbije jaren stellen we ons vragen bij het parkeren van nog meer taken bij VCA :

- gebrek aan en verloop van personeel (weinig ervaring)
- geen multidisciplinair team
- weinig wetenschappelijke onderbouw
- te weinig beschikbaar
- gebrek aan technologie en interne organisatie
- tekort aan netwerken
- stoeve communicatie en weinig transparante samenwerking en ondersteuning van de IA
- opdrachten en verantwoordelijkheden adoptieambtenaar?

Dit leidt tot willekeur in beslissingen waardoor actoren in het proces dit als onrechtvaardig ervaren.

- Gezien de vigerende wetgeving is aanbeveling 4 uitgesloten: het ontvangstland kan geen adoptabiliteit en subsidiariteit van een kind vaststellen, enkel beoordelen. Een CA is beter geen uitvoerder en controleur tegelijk.

Toekomstige werking: Risicobeperking debat nodig!

- Geen voorbeelden van beslissingskader uit andere landen beschikbaar.
- Huidige beslissingskader VCA niet duidelijk, noch voor de IA, noch voor de KA. IA hebben jaren ervaring in toetsen en evalueren van de samenwerkingen. Bijkomend hebben IA een Ethisch Comité opgericht om naar huidige en toekomstige samenwerkingen kritisch te kijken.
- Beslissingskader uitwerken met respect voor cultuur en visie van het herkomstland (niet koloniaal).
- Beslissingskader mag geen uitsluiting impliceren van landen met bv. zwak gezondheids- en welzijnssysteem, slecht geboorteregistratiesysteem, discriminatie, etc... waar de noden vaak het grootst zijn.
- Hoe ver ga je in de risicobeperking?

Toekomstige werking: Bijkomende bedenkingen

- Meerouderschap: er is openheid voor eerste ouders, maar wat met juridisch internationaal kader?
- Bezorgdheid eengemaakte poole pleegzorg – adoptie ouders. Beide zijn erkende kindbeschermingsmaatregelen die NAAST elkaar bestaan met een verschillende finaliteit. Bovendien vergt het wezenlijk verschillende existentiële keuzes van kandidaat-ouders.
- De wachtlijsten blijven disproportioneel lang!?
In het rapport wordt geen onderscheid gemaakt tussen het aantal wachtenden voor binnenlandse versus buitenlandse adoptie. Immers:
 - Er zijn een 100-tal wachtende KA bij de IA voor 22 actieve landen = gemiddelde van 4/lijst en té weinig om een goede matching te kunnen doen. Door te lange en te trage Vlaamse adoptieprocedure die ontmoedigend werkt haken er veel KA af.
- Negatieve beeldvorming en berichtgeving in de media heeft een negatieve impact op het ganse adoptiegebeuren. Betrokkenen worden onvermijdelijk geculpabiliseerd.

Toekomstige werking: IA 2.0 een kans!

- Huidige werking verder professionaliseren. Verder werken aan ééngemaakte dienst met behoud van expertise, dit binnen een realistische termijn :
 - Streven naar behoud van accreditaties.
 - Ethisch Experten Comité voor advies bij moeilijke adoptiekwesties meer inzetbaar
 - Expertenbevraging bij adoptiekinderen met special needs verder uitbouwen
 - Betrekken alle stakeholders in kader van professionaliseren van het adoptieproces: Bv denkdag “Adoptie bij de tijd”
 - Contacten met buitenlandse collega-adoptiediensten versterken (Euradopt)
 - Wetenschappelijke onderbouw vergroten
- Blijven ijveren voor een korter adoptieproces in het belang van de kinderen.
- Verdere uitbreiding en uitbouw van het bestaande nazorg- en rootsaanbod. Geadopteerden hebben recht op een kwaliteitsvolle procedure.
- “Adoptieambassadeur”: aanspreekpunt onafhankelijk van diplomatieke posten met kennis van adoptie. Ifv rootsvragen, snel optreden in geval van problemen,...

Tot slot:

We zijn overtuigd dat IA nodig is en bestaansrecht heeft.

Dat het proces, inclusief nazorg, georganiseerd door de IA gebeurt in een constructieve samenwerking met de overheid, waarbij alle betrokkenen met zorg en respectvol begeleid worden.

De fusie van de 3 adoptiediensten tot een ééngemaakte dienst creëert kansen om de 'best practices' én expertise samen te voegen in het belang van het kind!